

Turtroa

**

Referanse:

Bichsel M. 2018. Naturverdier for lokalitet Turtroa, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2017. NaRIN faktaark. BioFokus. (Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=6134>)

Referansedata

Fylke: Hedmark
Kommune: Åmot
H.o.h.: 680-958moh
Areal: 1059 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2017
Inventør: MBI
Vegetasjonssone: nordboreal 50% (ca 530daa) mellomboreal 50% (ca 530daa)
Vegetasjonseksjon: OC-Overgangsseksjon

Sammendrag

Turtroa ble kartlagt på nytt i forbindelse med frivillige skogvern på oppdrag fra Miljødirektoratet. Feltarbeidet ble gjennomført av Madlaina Bichsel, BioFokus, i starten av oktober 2017. Området har tidligere blitt kartlagt av både Arne Heggland (1997) og Øyvind Gammelmo (2011), begge BioFokus. Undersøkellesområdet omfatter en gammel og fuktig granskog i nordøstre hjørne av Åmot kommune. Granskogen strekker seg langs en vestvendt skråning med tilgrensende yngre furuskog. Deler av Volkampen er med i undersøkelsesområdet. Selve åsen er dekket av glissen furuskog. I nordre del av området renner en bekk vestover. Bekken har gravd seg ned i terrenget og har dannet en svakt utpreget bekkekløft. Berggrunnen i området er av fyllitt og skifer noe som kommer fram ved høyt innslag av intermedieære vegetasjonstyper i verneforslaget.

Verneforslaget er nesten identisk med undersøkelsesområdet i avgrensning. Det inneholder naturtykelokaliteten (BN00086215) fra 2011 som hermed ble oppdatert og delt opp i to kjerneområder. Naturverdiene av verneforslaget ligger i de 2 kjerneområdene. Turtroa er et middels stort område som omfatter naturtypene gammel granskog og skogsbekkekløft og som ikke er påvirket av menneskelig aktivitet i nyere tid. Slike urørte barskogsområder er uvanlige og på tilbakegang i regionen. Lokaliteten gis to stjerner og foreslås dermed som verneverdig.

Feltarbeid

Feltarbeidet ble utført av Madlaina Bichsel, BioFokus, i løpet av én dags befarings den 4. oktober 2017.

Tidspunkt og værets betydning

Det var en solrikt dag, men seint i sesongen.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Området Turtroa ble kartlagt i forbindelse med ordningen "frivillig vern" og er valgt ut i samarbeid mellom grunneier og Fylkesmannen i Hedmark. Området ligger nordøst i Åmot kommune, øst i Osdalen og vest for Blikufjellet. Undersøkelsesområdet omfattet 1056 daa.

Tidligere undersøkelser

Lokaliteten er tidligere undersøkt av Arne Heggland (1997), BioFokus. Avgrensning og beskrivelse er justert av Øyvind Gammelmo (2011), BioFokus, i forbindelse med naturtypekartlegginga i Åmot kommune i 2009 – 2010.

Beliggenhet

Området ligger mellom Volkampen og Blikufjellet helt nordøst i Åmot kommune.

Naturgrunnlag

Topografi

Området omfatter en vestvendt skråning, med en liten myrdominert flate nedenfor og en ås (Volkampen) som er vest for selve flaten. I nordre del av området renner en liten bekk østover og fortsetter i en svakt utformet bekkekløft i nordvestre hjørne av området.

Geologi

Berggrunnen i området består for det meste av de intermedieære bergartene fyllitt, skifer og sandstein (NGU 2018a). Løsmassene består av et sammenhengende dekke av morenemateriale som stedvis har stor mektighet (NGU 2018b).

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: OC-Overgangsseksjon, vektasjonssone: nordboreal 50% (ca 530daa) mellomboreal 50% (ca 530daa) . Øvre delen av undersøkelsesområdet ligger i nordboreal vegetasjonssone, mens den laverliggende delen ligger i mellom-boreal sonen (MOEN 1998).

Klima

Både i bekkeløftavsnittet og den gamle granskogen kan det forventes stedvis humid lokalklima.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Vegetasjonen preges av fattige til intermediære skogtyper. Terrenget varierer lite. En god del av arealet består av en vestvendt skråning med en smal myrdominert flate i bunn. Volkampen er en liten ås som ligger vest for selve flaten. En liten bekk renner gjennom området nord for Volkampen og har dannet en svak utpreget bekkeløft.

Kjernen av verneforslaget utgjøres av fuktig granskog. Vegetasjonen veksler her mellom fattig blåbær og intermediær småbregne/ svak lågurtskog, til og med innslag av kildegranskog og høystaudevegetasjon ved bekken. Arealet utenfor kjernebiotopene derimot er dominert av fattig, grunnlendt og hogstpåvirket, glissen furuskog, men som egner seg som buffersone for kjerneområdene.

Helt øst i området, ovenfor granskogen-lokaliteten, er terrenget delvis preget av ur og går over til bjørkeskog og så til fattig, grunnlendt mark ovenfor tregrensen.

Skogstruktur og påvirkning

Innenfor kjerneområdene er skogen grovokst med grantrær over 80 cm i dbh. Død ved forekommer jevnt fordelt i skogen, men med en overvekt av ferske læger. Kontinuitet i død ved er lav, og det er svært få stokker som huser signalarter. Det er ikke spor etter nyere menneskelige inngrep.

Utenfor kjerneområdene er skogen påvirket av hogst i nyere tid og dermed dominert av yngre skog med noen få eldre, litt grove furutrær og lite dødved.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Turtroa. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Øvre Storbekken

Naturtype: Skogsbekkekløft - Fjellgranskogsbekkekløft
BMVERDI: B

Areal: 66daa
Hoh: 680-800 moh

Innledning: Lokaliteten er registrert den 04.10.2017 av Madlaina Bichsel (BioFokus) i forbindelse med frivillig skogvern på oppdrag fra Miljødirektoratet. Metodikk for avgrensning og verdivurdering følger DN-håndbok 13. Rødlistestatus følger norsk rødliste for arter 2015 og norsk rødliste for naturtyper 2011. Verdisettingen følger forslaget til faktaark for naturtypen "skogsbekkekløft" fra 2014. Området er tidligere kartlagt av Arne Heggland (1997) og Øyvind Gammelmo (2011), begge BioFokus, og registrert som en del av BN00086215 – gammel granskog. Den gamle lokaliteten ble som følge av kartleggingsarbeidet i 2017 delt opp i to egne naturtypelokaliteter. Lokaliteten her er dermed en "nykartlegging".

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger helt nordøst i Åmot kommune, rett nord for Volkampen. Den omfatter en kort bekkeløftstrekning på omtrent 700 m og med høydeforskjeller på 120 m. Strekingen omfatter midtre del av den lengste østlige sidearmen til Storbekken. Bekken renner i sørøst -nordvest-retning og har gravd seg ned i et tykt lag av morenemateriale. Berggrunnen i området er dannet av fyllitt og glimmerskifer. Lokaliteten grenser mot yngre- middelaldrende og glissen fjellbarskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen utgjøres av skogsbekkekløft med utformingen fjellgranskogsbekkekløft. Naturtypen befinner seg i grenseland mellom lavland skogsbekkekløft (knyttet mellomboreal sonen) og fjellgranskogsbekkekløft (knyttet til nordboreal sone) siden lokaliteten befinner seg rett i overgang fra mellom- og nordboreal sone. Vegetasjonstypen er dominert av høgstaudeskog i bunn av kløfta, mens bærlyngskog, blåbærskog og småbregneskog dominerer lisdene. Tresjiktet er ganske åpent og det dominerende treslaget er gran i hele kløfta med innslag av bjørk langs bekken og furu i øvre del av lisdene.

Bruk, tilstand og påvirkning: Eldre granskog uten spor etter menneskelig inngrep i nyere tid. Noen litt grove gran finnes med dimensjoner over 40 cm i dbh.

Død ved forekommer for det meste i små dimensjoner og består av både gran og bjørk. Død ved mengden er ikke særlig stor og kontinuiteten vurderes som lav.

Artsmangfold: Bortsett fra gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*) (NT) og granstokkjuke (*Phellinus chrysoloma*) ble ingen spesielt interessante eller krevende arter registrert. Men potensialet for å finne mer krevende arter av vedboende sopp og lav er tilstede og regnes til å bli bedre på sikt.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten grenser mot en gammel granskoglokalitet (BN00086215).

Verdivurdering: I henhold til forslaget til faktaark for skogsbekkekløft scorer lokaliteten lavt på spesielle naturtyper, arts mangfold og rikhet, samt middels på størrelse, topografi, tilstand og påvirkning. Samlet tilsvarer dette verdien viktig (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten har ikke behov for skjøtsel for at naturkvalitetene skal ivaretas eller videreutvikle påviste verdier.

2 Volkampen

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereiggende granskog
BMVERDI: B

Areal: 513daa
Hoh: 800-900 moh

Innledning: Lokaliteten er registrert den 04.10.2017 av Madlaina Bichsel (BioFokus) i forbindelse med frivillig skogvern på oppdrag fra Miljødirektoratet. Metodikk for avgrensning og verdivurdering følger DN-håndbok 13. Rødlistestatus følger norsk rødliste for arter 2015 og norsk rødliste for naturtyper 2011. Verdisettingen følger forslaget til faktaark for naturtypen "gammel granskog" fra 2014. Området er tidligere kartlagt av Arne Heggland (1997) og Øyvind Gammelmo (2011), begge BioFokus, og registrert som BN00086215. En del av den

gamle lokaliteten ble fjernet og registrert som en egen lokalitet (Øvre Storbekken), som følge av kartleggingsarbeidet i 2017.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger helt nordøst i Åmot kommune, øst for Volkampen og vest for Blikufjellet. Det omfatter en østvendt skråning med en liten bekk i nordre del og myrskogsområder nedenfor skråningen. Berggrunnen består av fyllitt og glimmerskifer i vestre del av lokaliteten og av sandstein og skifer i den øvre/østlige del. Lokaliteten grenser på alle sider mot yngre- middelaldrende og glissen fjellbarskog og mot partier med ur i øst.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensingen gjelder naturtypen gammel granskog, utforming «gammel høyereliggende granskog» med relativt høy luftfuktighet. Treslags sammensetningen består hovedsakelig gran, med innslag av bjørk og furu. Noen få seljer og osp forekommer. Vegetasjonstypen varierer fra svak lågurtskog i skråningen og mer fattige typer (bærlýng- blåbærskog) i de flatere partiene og mot myrområdene. Innslag av svak høystaude- og kildeskogsvegetasjon finnes langs bekken i nordre del.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes ingen tegn til menneskelig aktivitet i nyere tid. Skogen er grovvekst med grantrær over 80 cm i dbh. Det finnes partier med rikelig med død ved, både av store og små dimensjoner, men disse er rimelig lite nedbrutt. Kontinuiteten av død ved er lav.

Artsmangfold: Området har rike forekomster av hengelas – inkludert gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*) (NT) som finnes rikelig. Svært få stokker huser signalarter. Noen arter som ble registrert er granrustkjuke (*Phellinus ferrugineofuscus*), rosenkjuke (*Fomitopsis rosea*) (NT), granstokkjuke (*Phellinus chrysoloma*), i tillegg til duftskinn (*Cystostereum murrayi*) og svartsonkjuke (*Phellinus nigrolinitatus*) (NT) som også er blitt funnet i området tidligere.

Fremmede arter: Det ble ikke registrert fremmede arter i forbindelse med kartleggingen i 2017.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten grenser mot en skogsbekkekløftlokalitet.

Verdivurdering: Området scorer lavt på arts mangfold og lavt -middel i rikhet, men middels på tilstand og høyt på størrelse. Samlet tilsvarer dette verdien «viktig» (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Det er ikke behov for skjøtsel for å ivareta eller videreutvikle påviste verdier.

Artsmangfold

Det ble funnet et svært lite antall svake til middels gode signalarter, og enkelte rødlistearter.

Det fuktige klima innenfor granskogen begunstiger både hengelavsamfunnet som er nokså utpreget i partier og omsetning av dødved som er livsgrunnlag for en rekke krevende arter.

Det ble registrert gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*) (NT), granstokkjuke (*Phellinus chrysoloma*), granrustkjuke (*Phellinus ferrugineofuscus*), rosenkjuke (*Fomitopsis rosea*) (NT), i tillegg til duftskinn (*Cystostereum murrayi*) og svartsonkjuke (*Phellinus nigrolinitatus*) (NT) som tidligere ble funnet i området.

Mosefloraen er begrenset undersøkt, og det ble ikke registrert spesielle arter. Det er imidlertid sannsynlig at det kan forekomme spesielle arter knyttet til de fuktigere delene av området.

Lavfloraen utmerket seg ikke som spesielt rik, men det ble registrert noen områder som var rike på hengelas.

Vedsoppfaunaen ansees som lav til middels rik.

I tillegg ble det observert hare, lavskrike og tårnfalke.

*Tabell: Artsfunn i Turtroa. Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.*

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Lav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	gubbeskjegg	NT		1 2
Pattedyr	<i>Lepus timidus</i>	hare	NT		2
Sopper	<i>Fomitopsis rosea</i>	rosenkjuke	NT		2
	<i>Phellinus chrysoloma</i>	granstokkjuke			1 2
	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	granrustkjuke			2
	<i>Phellinus tremulae</i>	ospeildkjuke			2

Avgrensning og arrondering

Hele det tilbudte arealet inngår i den foreslåtte forvaltningsavgrensningen, men er med 1059 daa ikke særlig stor. Det er gjort noen mindre endringer i avgrensning, men dette er å regne som naturlige korrigeringer av de angitte grensene for undersøkelsesområdet.

Arronderingen er god siden stort sett alt skog med liten høgst påvirkning i nyere tid er tatt med og den hele øvre del av bekken er inkludert.

Undersøkelsesområdet inneholder to kjerneområder med bufferzonen.

Vurdering og verdisetting

Området scorer nokså høyt på urørthet, død ved mengde, forekomst av gamle bartrær og arrondering, men lavt på kontinuitet av død ved, variasjon i vegetasjon og topografi, rikhet og artsmangfold.

Turtroa er et middels stort område med urørt fuktig granskog. Funnene av de rødlistede artene rosenkjuke, svartsonekjuke og gubbeskjegg viser at området har gode verdier som naturtype. Slike urørte barskogsområder er uvanlige og på tilbakegang i regionen. Lokaliteten gir to stjerner og foreslås dermed som verneverdig.

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Turtroa. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bartrær	Gamle løvtrær	Gamle edel-løvtrær	Tre-slagsfordeling	Topografisk-variasjon	Vegetasjons-variasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Arrondering	Samlet verdi
1 Øvre Storbekken	***	**	*	*	0	-	*	*	**	*	0	-	-	*
2 Volkampen	**	**	**	**	0	-	*	0	*	*	*	-	-	**
Samlet vurdering	**	**	*	**	0	-	*	*	*	*	*	*	**	**

Mangeloppfyllelse

Lokaliteten utgjøres av en gammel granskog og en svakt utpreget bekkekløft med buffersone (knappt over 1000 daa). Begge typer regnes til å ha middels (gammel granskog) til stort (bekkekløft) udekket vernebehov i Hedmark fylke og området skårer derfor middels høyt på denne mangelen. Bekkekløfter er en naturtype som Norge har et høyt internasjonalt ansvar for å ivareta. Bekkekløften er ganske liten og bare svakt utpreget, derfor skårer lokaliteten lavt til middels på denne mangelen. Granskogen (ca. 500 daa) i lokaliteten er grovvekst, fuktig, med eldre trebestand, urørt og mye dødved men skårer lavt i død ved kontinuiteten. Derfor oppnår lokaliteten en middels høy mangeloppfyllelse på denne mangelen.

I totalvurdering skårer området dermed lavt til middels i mangeloppfyllelse.

Vurdering av mangeloppfyllelse for ulike vernemålsetninger for lokalitet Turtroa.

Naturtype - fylkesvis ansvar: Middels mangeloppfyllelse

Internasjonale ansvarstyper: Lav mangeloppfyllelse

Restaureringsarealer: Ingen mangeloppfyllelse

Artsmangfold: Ingen mangeloppfyllelse

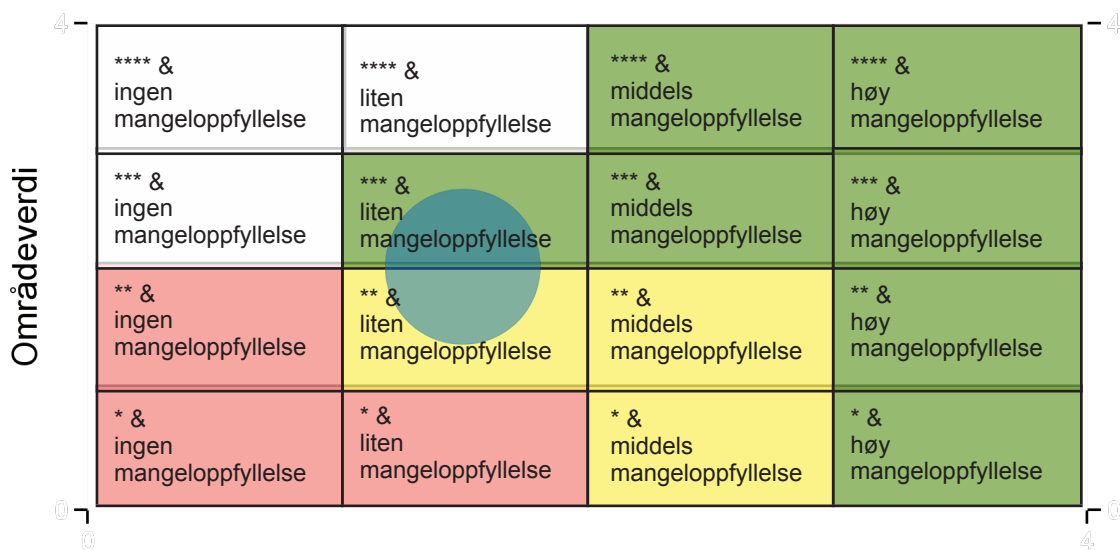
Generelle mangler (lavlandsskog, rik skog/høybonitetsskog og gammelskog): Middels mangeloppfyllelse

Generelle mangler i kombinasjon med naturtyper som skal prioriteres lavere: Ingen mangeloppfyllelse

Storområder: Ikke aktuell

Totalvurdering mangeloppfyllelse: Lav mangeloppfyllelse

Figur: Blå sirkel angir området Turtroa sin områdeverdi (loddrett akse) og grad av mangeloppfyllelse (vannrett akse). Fargene i figuren gir en indikasjon på om området bør vurderes for vern*.

Grad av mangeloppfyllelse

* Områder som i dag har lav naturverdi (0 og *) kan potensielt ha egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet. Tilsvarende kan områder som har middels og høy naturverdi, ha få egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet, fordi det allerede er vernet mange slike områder i en region. Forvaltningen bør derfor skjele til våre vurderinger av mangeloppfyllelse når det skal bestemmes om den bør vernes eller ikke. Figuren over er ment som en veiledende hjelp i dette arbeidet. Ligger den blå sirkelen helt eller delvis over grønne felter er det meget gode faglige grunner for vern av området. Ligger den blå sirkelen over gule felter bør området vurderes nøyer. Ligger den blå sirkelen over røde felter er det lavt faglig grunnlag for vernet. Hvite felter angir kombinasjoner som svært sjeldent eller aldri er realisert.

Referanser

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

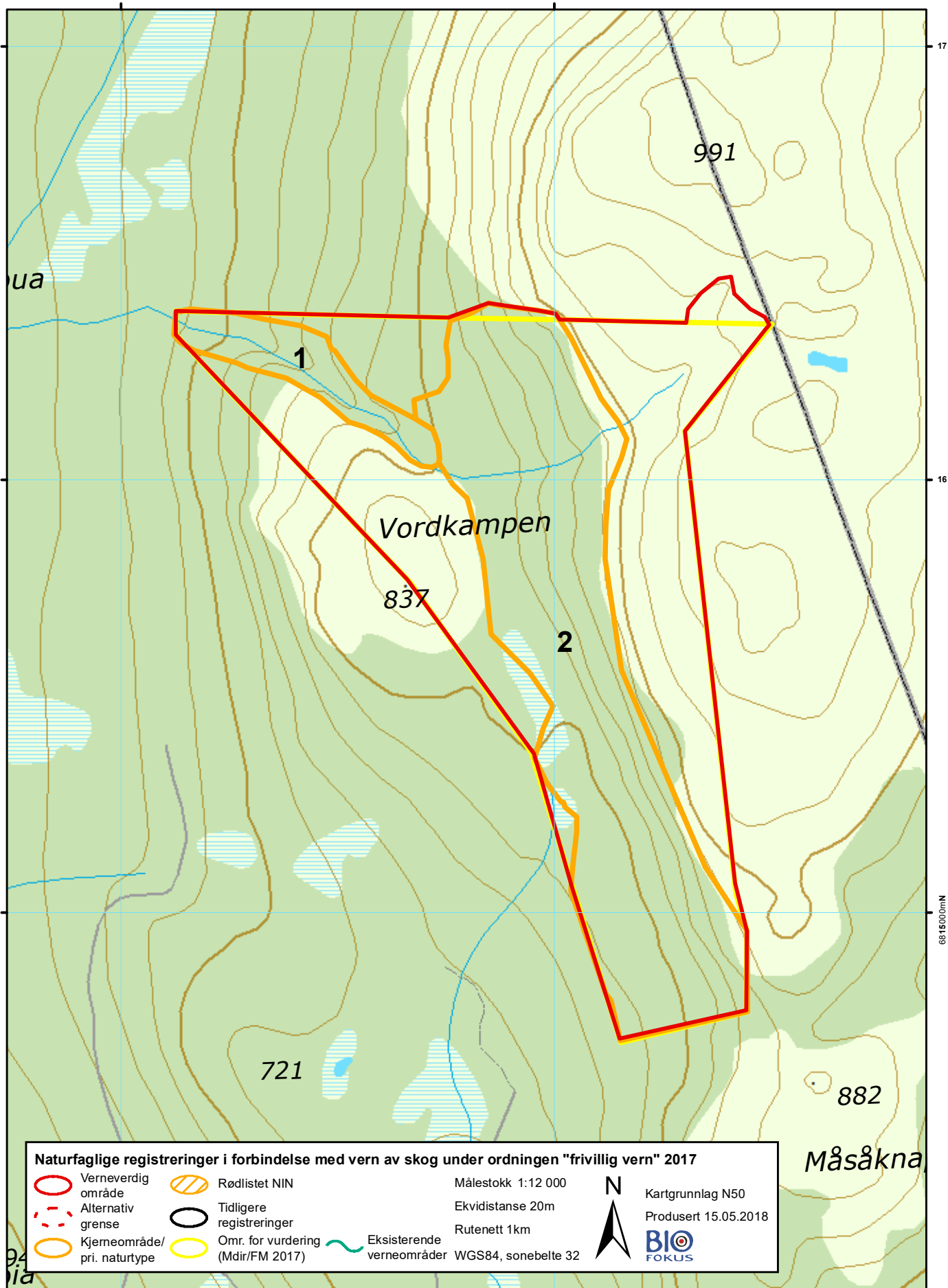
Lindgaard, A. & Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011.

Trondheim: Artsdatabanken.

Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.

Norges Geologiske Undersøkelse 2018. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse. http://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/

Norges Geologiske Undersøkelse 2018. Kart over løsmasser, Norges Geologiske Undersøkelse. Tilgjengelig fra: http://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/

Bilder fra området Turtroa

Høystaudevegetasjon langs bekken i kløfta. Foto: Madlaina Bichsel

Grove grantrær i svakt lågurtskog. Foto: Madlaina Bichsel

Rikt sletta ved siden av bekken. Foto: Madlaina Bichsel

Den gamle granskogen streker seg langs skråningen nedenfor Blikufjellet. Foto: Madlaina Bichsel